

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ostravě rozhodl v senátě složeném z předsedkyně senátu JUDr. Radmily Baďurové a soudkyň Mgr. Šárky Bokůvkové a JUDr. Šárky Žmolilové ve věci

žalobkyně: **Československá provincie Milosrdných sester Panny Marie Jeruzalémské**,
IČO 00406546
sídlem Beethovenova 235/1, 746 01 Opava - Město
zastoupená advokátem Mgr. Markem Svojanovským
sídlem Dvorek 16, 798 57 Laškov

proti
žalovaným: 1. **Česká republika – Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových**,
IČO69797111
sídlem Rašínovo nábřeží 390/42, 128 00 Praha 2
adresa pro doručování: Územní pracoviště Ostrava
sídlem Lihovarská 9/1335, 716 10 Ostrava - Radvanice

2. **Moravskoslezský kraj**, IČO 70890692
sídlem 28. října 2771/117, 702 18 Ostrava - Moravská Ostrava

o určení vlastnického práva k nemovitostem

k odvolání žalobkyně proti rozsudku Okresního soudu v Bruntále ze dne 1. srpna 2018, č. j. 17 C 193/2015-742,

takto:

- I. Rozsudek okresního soudu se **potvrzuje**.
- II. Žalobkyně **je povinna nahradit** žalované 1) na nákladech odvolacího řízení 900 Kč do tří dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

Shodu s prvopisem potvrzuje Monika Herdinová.

III. Žalobkyně a žalovaný 2) **nemají vůči sobě právo** na náhradu nákladů odvolacího řízení.

Odůvodnění:

1. Napadeným rozsudkem okresní soud zamítl žalobu, kterou se žalobkyně domáhala určení, že žalovaná 1. je vlastníkem ve výroku specifikovaných nemovitostí v k. ú. XXX - město, obec XXX a v k. ú. XXX, obec XXX - dále jen nemovitosti (odstavec I. výroku) a rozhodl o nákladech řízení mezi účastníky (odstavec II. a III. výroku).
2. Okresní soud vyšel ze zjištění, že Německý řád, jehož ženskou odnoží je žalobkyně, byl konečným výnosem Říšského komisaře pro sudetoněmecké oblasti, komisaře k udržení klidu pro organizace v Liberci na základě nařízení o rozpuštění, převedení a začlenění organizací v sudetoněmeckých oblastech ze dne 22. 10. 1938 rozpuštěn a majetek byl zabaven s vyloučením likvidace. Tento výnos byl zrušen vyhláškou č. 19/1947 ze dne 20. 12. 1946, když toto nařízení bylo prohlášeno neplatným právním předpisem. Na základě nařízení došlo k zápisu v pozemkových knihách ve prospěch německých organizací. Další zápis o obnovení vlastnického práva žalobkyně není. Velmistř řádu XXX v červenci a srpnu 1945 adresoval různým orgánům žádosti o vrácení majetku Řádu na území Československé republiky konfiskovaného nacistickými okupanty. Těmto žádostem nebylo žádným způsobem vyhověno a žalobkyně postup podle z. č. 128/1946 Sb. o neplatnost některých majetkově právních jednání z doby nsvobody a o nárocích z této neplatnosti a z jiných zásahů do majetku vzcházejících nevyužila a majetek tak byl nadále v nucené správě. Dle dekretu prezidenta republiky č. 5/1945 Sb. k obnovení vlastnictví automaticky u žalobkyně nedocházelo, když způsob uplatnění nároku upravoval zákon č. 128/1946 Sb.
3. Současným vlastníkem nemovitostí je žalovaný 2), který nabyl vlastnické právo na základě § 1 z. č. 157/2000 Sb., o přechodu některých věcí, práv a závazků z majetku České republiky do majetku krajů, a to rozhodnutím Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ze dne 26. 6. 2001 č. j. 16.669/2001-14.
4. Žalobkyně nesplnila požadavky dané zákonem o majetkovém vyrovnání s církvemi a náboženskými společnostmi, když se jí nestala majetková křivda v rozhodném období a nestala se ani způsobem daným v ust. § 5 ZMV.
5. Proti rozsudku podala včasné odvolání žalobkyně a domáhala se jeho změny tak, že bude žalobě vyhověno. Opakovala argumenty uvedené v žalobě a dalších podáních před okresním soudem. Poukazovala na nepřímé důkazy vlastnického práva žalobkyně k předmětným pozemkům, a to smlouvy o právu požívání, darovací smlouvu, příписy a rozhodnutí ONV v XXX, inventarizaci majetku žalobkyně vedenou Náboženskou maticí z 50. let s tím, že Náboženská matice, která měla majetek žalobkyně ve správě, jej nezákonně převedla na stát. Pokud by došlo ke konfiskaci předmětných nemovitostí před rozhodným obdobím, měl by je stát ve svém majetku a nevytvářel a neuzavíral by darovací či jiné smlouvy. Z těchto smluv vyplývá, že Náboženská matice vystupovala nikoliv jako vlastník nemovitostí, ale jako správce a vlastníkem byla žalobkyně. Výměr Moravskoslezského zemského národního výboru ze dne 9. 3. 1946 vydaný dle dekretu č. 12/1945 Sb., není svým obsahem konfiskační vyhláškou či výměrem a jedná se o správní paakt, když byl vydán nepřislušným orgánem, nebyl Řádu německých rytířů řádně doručen a obsahoval nesprávné poučení o možnosti podání opravného prostředku. Žalobkyně byla církevní organizací, která má povahu organizace veřejnoprávní a její majetek byl považován za majetek veřejný sloužící trvale určitým účelům veřejnoprávním. Z těchto důvodů církevní majetek nepodléhal konfiskaci dle Benešových dekretů, o čemž svědčí usnesení vlády a příписy jednotlivých ministerstev z této doby. K tomuto závěru dospěl rovněž Nejvyšší správní soud v Praze č. j. 690/46-6 z roku 1948, ve kterém bylo s Řádem německých rytířů jednáno jako

s vlastníkem dotčených nemovitostí s tím, že tento je nutno považovat dle tehdy platného správního řádu jako za doručený. Z nálezu je zřejmé, že ke konfiskaci majetku Řádu německých rytířů nikdy nedošlo, neboť zmíněné paakty nenabývaly právní moci. Konfiskace sice nastávala ex lege, avšak byla dovršena teprve konfiskačním správním aktem. Žalobkyně nepozbyla svůj majetek v důsledku nacistické konfiskace, jako tomu bylo u mužské linie Řádu německých rytířů. I když je žalobkyně odnoží Řádu německých rytířů, jde o dva rozdílné právní subjekty, o čemž svědčí to, že část majetku byla v pozemkových knihách evidována na mužskou linii a část na žalobkyni. Poukazovala na blokační ustanovení restitučních předpisů s tím, že stát nemohl převést či nechat přejít majetek, k němuž neměl žádný právní titul a jehož získal nezákonně, vědom si toho, že majetek bude předmětem restitučního nároku oprávněné osoby.

6. Oba žalovaní navrhovali potvrzení rozsudku jako věcně správného, když se ztotožnili se závěry okresního soudu.
7. Z podnětu podaného odvolání přezkoumal odvolací soud napadený rozsudek, jakož i řízení, které předcházelo jeho vydání a dospěl k závěru, že odvolání není důvodné.
8. Okresní soud při dokazování postupoval v souladu s procesními předpisy, z provedených důkazů vyvodil logická zjištění odpovídající ustanovení § 132 o. s. ř. Z těchto důvodů odvolací soud skutkově zjištění okresního soudu jako správná přejímá a na tato pro stručnost v plném rozsahu odkazuje. Zjištěný skutkový stav zůstal v odvolacím řízení i po doplnění dokazování ze strany odvolacího soudu nezměněn.
9. Odvolací soud doplnil dokazování Prohlášením Konference vyšších představených ženských řeholí v ČR ze dne 13. 11. 2015 a Konference vyšších představených mužských řeholí v České republice ze dne 17. 5. 2013, ze kterých bylo zjištěno, že žalobkyně vystupovala po dobu své existence mimo jiné pod názvem a je právním nástupcem právnické osoby Unterstützungsverein St. Elisabeth der Barmherzigen Schwestern des ehem. Deutschordens. V tomto prohlášení není uveden název a žalobkyně není právním nástupcem právnické osoby vystupující pod názvem Das Hoch und Deutschmesterhum des deutschen Ritterorden, když pod tímto názvem vystupovala a je právním nástupcem Česká provincie Řádu bratří domu Panny Marie v Jeruzalémě.
10. Dle ust. § 18 odst. 1 zákona č. 428/2012 Sb., o majetkovém vyrovnání s církvemi a náboženskými společnostmi (dále jen ZMV) oprávněná osoba může podat soudu žalobu o určení vlastnického práva státu z důvodu, že věc z původního majetku registrovaných církví a náboženských společností byla přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona převedena nebo přešla z majetku státu do vlastnictví jiných osob v rozporu s ustanoveními § 3 zákona č. 92/1991 Sb., o podmínkách převodu majetku státu na jiné osoby, nebo v rozporu s ustanovením § 29 zákona č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů i půdě a jinému zemědělskému majetku, ve znění účinném do dne nabytí účinnosti tohoto zákona; lhůta pro uplatnění výzvy k vydání věci počne běžet dnem nabytí právní moci rozhodnutí, kterým bylo určeno vlastnické právo státu.
11. Na správně zjištěný skutkový stav aplikoval okresní soud správná právní ustanovení. I po doplnění dokazování souhlasí odvolací soud s právním posouzením věci, které okresní soud ve věci zaujal a na které v podrobnostech odkazuje. Žalobkyně ve vztahu k označeným pozemkům neutrpěla majetkovou křivdu v rozhodném období dle ust. § 1 ZMV, tj. od 25. 2. 1948 do 1. 1. 1990 na základě některé z taxativně uvedených skutečností dle ust. § 5 ZMV a není tak oprávněnou osobou dle ust. § 3 ZMV.
12. Z dosavadní judikatury Nejvyššího i Ústavního soudu vyplývá, že vyhovění nároku uplatněnému podle ZMV, musí předcházet kladný závěr o tom, je-li žalující subjekt osobou oprávněnou ve smyslu tohoto zákona a domáhá-li se svého původního majetku tak, jak jej chápe zejména ust. § 2 písm. a) ZMV. Je nezbytné zkoumat, vznikla-li oprávněné osobě majetková křivda některým ze

způsobů vypočtených v § 5 téhož předpisu (k tomu např. rozsudek NS ČR ze dne 28. 11. 2017, sp. zn. 28 Cdo 4748/2016) a stalo-li se tak v rozhodném období podle § 1 jmenovaného zákona. Teprve při naplnění zmíněných předpokladů, lze v procesu posuzování nároku oprávněné osoby na vydání konkrétních věcí přistoupit případně k úvaze o aplikaci výluk ve smyslu § 8 ZMV (viz rozsudek NS ČR sp. zn. 28 Cdo 133/2018).

13. Z pozemkových knih vyplývá, že jako vlastník předmětných pozemků byl před rokem 1940 zapsán subjekt Das Hoch und Deutschmeistertum des deutschen Ritterordens. Pod tímto názvem vystupovala a právním nástupcem této právnické osoby je Česká provincie Řádu bratří domu Panny Marie v Jeruzalémě, tj. mužská větev Řádu německých rytířů, nikoliv žalobkyně, která nikdy pod tímto názvem nevystupovala a není jeho právním nástupcem. Pokud tedy došlo u předmětných nemovitostí ke konfiskaci výnosem Říšského komisáře pro sudetoněmecké oblasti, nejednalo se o majetek žalobkyně, ale mužské větve Německého řádu, což je, jak tvrdí samotná žalobkyně, zcela samostatný subjekt. Pokud byla žalobkyně na základě výnosu nacistických orgánů zapsána jako vlastník u některých z předmětných pozemků (pozemek p. č. XXX v k. ú. XXX a p. č. XXX, p. č. XXX, p. č. XXX a p. č. XXX), nemůže se nyní dovolávat ochrany takto nabytého vlastnictví, když je nesporné, že k tomuto zápisu vlastnického práva došlo na základě výnosu, který byl zákonem č. 128/1946 Sb., o neplatnost některých majetkově právních jednání z doby nesvobod a o nárocích z této neplatnosti a z jiných zásahů do majetku a vyhl. č. 19/1947 Sb., zrušen a prohlášen neplatným právním předpisem, přičemž tuto skutečnost žalobkyně v průběhu řízení žádným způsobem nezpochybňovala. Sama žalobkyně ve svých žalobních tvrzeních uváděla, že se v průběhu roku 1945 velmistr Řádu domáhal jako církevní generální představený žalobkyně vrácení majetku, který byl v důsledku neoprávněných a neplatných zásahů okupační správy převeden na třetí subjekty. Za této situace nemohlo dojít v poválečném období k obnovení vlastnického práva žalobkyně, když jako vlastník předmětných pozemků byl do roku 1940 veden Das Hoch und Deutschmeistertum des Hohen deutschen Ritterordens, tj. subjekt odlišný od žalobkyně. Pokud žalobkyně předkládala listiny, ze kterých dovozovala, že na ní státní orgány v předmětné době pohlížely jako na vlastníka nemovitostí, jsou za této situace pro prokázání vlastnického práva zcela nedostačující. Ze strany žalobkyně nebyl předložen žádný objektivní důkaz, ze kterého by bylo možno dovodit, že byla zapsána před rozhodným obdobím jako řádný vlastník předmětných pozemků. Žalobkyně tak není osobou oprávněnou dle ZMV a nemůže se domáhat určení vlastnického práva dle ust. 18 odst. 1 ZMV.
14. Pokud se týká odvolacích námitek žalobkyně, jsou tyto s ohledem na výše uvedené právně bezvýznamné. Pouze pro úplnost odvolací soud doplňuje, že zcela souhlasí se závěrem okresního soudu, že k obnovení vlastnictví dle dekretu prezidenta republiky č. 5/1945 Sb. nedocházelo ex lege, ale bylo nutné nárok uplatnit způsobem upraveným zákonem č. 128/1945 Sb., když v podrobnostech odkazuje na odůvodnění napadeného rozsudku. Žalobkyně si o navrácení majetku dle tohoto zákona nepožádala, ani požádat nemohla, když původním vlastníkem předmětných pozemků byla mužská větev Řádu německých rytířů. Předmětný majetek tak byl nadále v nucené správě. V této souvislosti odkazuje odvolací soud na rozhodnutí NS ČR sp. zn. 28 Cdo 133/2018, který uvedl, že na majetkovou křivdu ve smyslu ust. § 5 písm. j) ZMV nelze usuzovat z pasivity státu, nebylo-li zahájeno správní, respektive soudní řízení ve smyslu tehdejších předpisů, jež by stát řádně neukončil. Z postupu státu, který je popsán v rozsudku okresního soudu naopak vyplývá jeho vůle dotčený majetek nevracet, tento se projevil v konfiskačním procesu, a to ještě před rozhodným obdobím. Nepřípadný je rovněž argument žalobkyně, že nemohla proběhnout konfiskace majetku žalobkyně, když došlo následně k uzavírání nebo předkládání smluv o darování, popř. o požívání předmětného majetku. Jak uvedl Nejvyšší soud ve výše uvedeném rozsudku ve vztahu k následnému znárodnění konfiskovaného majetku, toto není vyloučeno s tím, že na znárodnující akt je nutno nahlížet jako na neúčinný, neboť znárodnění je originárním způsobem nabytí vlastnictví a týž subjekt nemá přirozeně právní

možnost stát se vlastníkem věci, jež už z jiného (staršího) právního titulu jeho vlastnictvím je. Toto lze vztáhnout rovněž na darovací smlouvu a obdobně i na smlouvu o požívání.

15. Nedůvodná je rovněž odvolací námitka žalobkyně, týkající se naplnění podmínek přechodu majetku státu na kraj dle zák. č. 157/2000 Sb. s ohledem na blokační ustanovení a skutečnosti, že žalobkyně vždy projevovala zájem o navrácení svého majetku a žalovaní o tomto vzneseném nároku věděli. Z judikatury NS ČR (např. rozsudek sp. zn. 28 Cdo 5217/2015, 28 Cdo 4784/2016) vyplývá, že omezení nakládání s věcmi příslušejícími původně církvím a náboženským společnostem nebránilo takovým změnám v osobě vlastníka, jež se neprotivil smyslu majetkového vyrovnání s církvemi. Judikatura dovodila, že přechodem majetku ve prospěch obcí dle zák. č. 172/1991 Sb., nebylo nikterak ohroženo zachování majetkového základu pro budoucí vypořádání s církvemi, jelikož majetek, jenž takto přešel na obce, nepozbýval svého statusu historického vlastnictví církví a bylo výsostným právem zákonodárce rozhodnout, zda onen nezmenšený majetkový substrát umožní využít k naturálnímu uspokojení restitučních nároků církví tím, že obce coby veřejnoprávní korporace zařadí mezi povinné osoby či nikoliv. Tyto závěry lze plně vztáhnout i na přechod majetku státu na kraje dle zák. č. 157/2000 Sb., když ze strany žalobkyně nebyly tvrzeny žádné významné a přesvědčivé teleologické důvody, které by v tomto případě odůvodňovaly vztážení blokace i na předmětný majetek.
16. Z těchto důvodů odvolací soud rozsudek okresního soudu dle ust. § 219 o. s. ř. jako věcně správný potvrdil, a to včetně nákladových výroků, kde nebylo shledáno pochybení.
17. O nákladech odvolacího řízení bylo rozhodnuto dle ust. § 224 odst. 1 a § 142 odst. 1 o. s. ř. Žalobkyně byla zavázána nahradit žalované 1) na nákladech odvolacího řízení částku 900 Kč představující paušální náhradu dle vyhl. č. 254/2015 Sb. za tři úkony po 300 Kč, a to sepsí vyjádření k odvolání, přípravu k odvolacímu jednání a účast u tohoto jednání.
18. Žalovaný 2) se svého práva na náhradu nákladů odvolacího řízení výslovně vzdal, proto bylo rozhodnuto tak, že žalobkyně a tento žalovaný nemají mezi sebou právo na náhradu nákladů odvolacího řízení.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí **je dovolání přípustné**, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešena právní otázka posouzena jinak.

Dovolání je možno podat do dvou měsíců od doručení rozhodnutí odvolacího soudu u soudu, který rozhodoval v prvním stupni, k Nejvyššímu soudu ČR v Brně.

Ostrava 27. června 2019

JUDr. Radmila Baďurová v. r.
předsedkyně senátu

**Monika
Herdinová**
Digitálně podepsal Monika Herdinová
DN: cn=CZ, 2.5.4.97-NTRCZ-00215712,
ou=Krajský soud v Ostravě, o=20261,
cn=Monika.Herdinová, ou=Herdinová,
givenName=Monika,
serialNumber=P148456, title=vedoucí
senátu
Datum: 2019.07.29 09:23:27 +0200

Shodu s prvopisem potvrzuje Monika Herdinová.

Toto rozhodnutí nabylo právní moci dne 06.08.2019, ve výroku II. vykonatelnosti dne 10.08.2019. Přípojení doložky provedla Monika Morbicrová dne 15.08.2019.